

ZAMĚŠTNANCI OPĚT VOLÍ DOZORČÍ RADU

ANEB NA VELKOU NOVELU ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH SI JEŠTĚ POČKÁME

TĚSNĚ PŘED SILVESTREM LOŇSKÉHO ROKU BYLA VE SBÍRCE ZÁKONŮ PUBLIKOVÁNA PRVNÍ NOVELA ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH (ZOK). JEJÍM PŘEDMĚTEM JE JEDINÁ VĚC – NÁVRAT ZASTUPOVÁNÍ ZAMĚŠTNANCŮ V DOZORČÍCH RADÁCH AKCIOVÝCH SPOLEČNOSTÍ. PROSTOR PRO DALŠÍ ZMĚNY BY TU JISTĚ BYL. A TO NEJEN ZMĚNY VEDOUcí K ODSTRANĚNÍ NEJASNOSTÍ V ZÁKONĚ, A TEDY KE SJEDNOCENÍ VÝKLADU NĚKTERÝCH PROBLEMATICKÝCH USTANOVENÍ, ALE I ZMĚNY ZJEDNODUŠUJÍCÍ V URČITÝCH OHLEDECH PODNIKÁNÍ, JAK BYLO NA PODZIM LOŇSKÉHO ROKU AVIZOVÁNO MINISTERSTVEM SPRAVEDLNOSTI. TO PŘIPRAVILO VELKOU NOVELIZACI ZOK, JEJÍ SCHVÁLENÍ V LETOŠNÍM ROCE JE VŠAK S OHLEDEM NA BLÍŽÍCÍ SE VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY NEJISTÉ. CHYSTANÁ NOVELA SE TÝKÁ I NĚKTERÝCH SPORNÝCH OTÁZEK DOSUD ŘEŠENÝCH JUDIKATUROU VYŠŠÍCH SOUDŮ.

DOZORČÍ RADY AKCIOVÝCH SPOLEČNOSTÍ

U akciových společností s dualistickým systémem vnitřní struktury je dozorčí rada obligatorním kontrolním orgánem, který dohlíží na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti. Novela ZOK zavádí u těchto společností povinnost volit jednu třetinu dozorčí rady zaměstnanci společnosti. Zbylé dvě třetiny volí valná hromada. Tato povinnost se však vztahuje pouze na společnosti mající více než 500 zaměstnanců v pracovním poměru, tedy

na velké podniky. Ty současně musí mít počet členů dozorčí rady dělitelný třemi (u ostatních společností mohou stanovy počet určit libovolně, akceptovatelná je i jednočlenná dozorčí rada).

Stanovy mohou určit vyšší počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci, avšak tento počet nesmí být větší než počet členů volených valnou hromadou. Stanovy mohou rovněž určit, že zaměstnanci volí část členů dozorčí rady i v případě, že společnost má menší počet zaměstnanců (tj. 500 nebo méně).

Právo volit členy dozorčí rady mají pouze zaměstnanci, kteří jsou ke společnosti v pracovním poměru. Člen dozorčí rady zvolený zaměstnanci může být zaměstnanci odvolán.

Každá společnost s více než 500 zaměstnanci v pracovním poměru je povinna uvést ujednání stanov a složení dozorčí rady do souladu s novelou do dvou let ode dne nabytí její účinnosti (tj. do 14. 1. 2019). Neučiní-li tak, rejstříkový soud ji může vyzvat ke splnění této povinnosti v dodatečně přiměřené lhůtě, jinak ji

může i bez návrhu zrušit a nařídit její likvidaci.

Je faktem, že povinné zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě akciové společnosti bylo do konce roku 2013 součástí českého právního řádu. Bylo obsaženo v obchodním zákoníku, který byl zrušen ke dni nabytí účinnosti nového občanského zákoníku (1. 1. 2014). Podle tehdejší právní úpravy byla jedna třetina dozorčí rady povinně volena zaměstnanci ve společnostech majících více než 50 zaměstnanců v pracovním poměru. Rozhodný počet zaměstnanců je tedy nyní desetkrát vyšší, z čehož lze usuzovat, že podle názoru zákonodárce je participace zaměstnanců na kontrole správy akciových společností přínosná a odůvodněná pouze u velkých společností. Přitom zmíněný desetinásobek je výsledkem pozměňovacích návrhů předložených v rámci projednávání novely Poslaneckou sněmovnou.

Dalším argumentem změny právní úpravy je skutečnost, že zastupování zaměstnanců v řídicích orgánech obchodních společností je významným evropským základním právem zakotveným v Chartě základních sociálních práv zaměstnanců Evropské unie a je obsaženo i v národních úpravách členských států EU.

Podle důvodové zprávy se povinné zastoupení zaměstnanců mělo aplikovat i na správní radu, tj. na akciové společnosti s tzv. monistickým systémem vnitřní struktury, v němž se dozorčí rada nezřizuje, čemuž odpovídalo i původní znění novely. Schválené znění však s aplikací předmětné povinnosti na správní radu nepočítá, přičemž podle vládního stanoviska k původnímu znění novely nepředstavovala úprava účasti zaměstnanců ve správní radě legislativně technicky dostačující řešení.

ROZHODNUTÍ VALNÉ HROMADY S.R.O. O SOUHLASU S PŘEVODEM PODÍLU

Jedním z problémů stávající úpravy ZOK, který působil v praxi výkladové potíže, byla otázka, zda rozhodnutí valné hromady s.r.o. o souhlasu s převodem podílu musí mít formu notářského zápisu. Důvodem nejasností byly rozdílné názory na to, zda takové rozhodnutí je

rozhodnutím, jehož důsledkem se mění společenská smlouva (která obligatorní formě notářského zápisu podléhá).

Vzhledem k tomu, že rejstříkové soudy nepostupovaly při rozhodování o návrzích na zápis do obchodního rejstříku jednotně, vyjádřil se k některým sporným otázkám (včetně shora uvedených) Nejvyšší soud. Podle stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 204/2015 k některým otázkám zápisů obchodních korporací do obchodního rejstříku (dále „Stanovisko“) usnesení valné hromady o souhlasu s převodem podílu není usnesení, jehož důsledkem se mění společenská smlouva, a nejde tudíž o rozhodnutí vyžadující formu notářského zápisu. Podle názoru Nejvyššího soudu v tomto případě valná hromada pouze rozhoduje o tom, zda souhlasí, aby došlo ke změně společníka na základě smlouvy o převodu podílu, a usnesení valné hromady je toliko fakultativní podmínkou účinnosti smlouvy o převodu podílu. Ke změně společenské smlouvy dochází v důsledku smlouvy o převodu podílu, nikoli v důsledku rozhodnutí valné hromady.

Stejný výklad lze aplikovat i na rozhodnutí valné hromady o souhlasu s rozdělením podílu.

Chystaná velká novela ZOK shora uvedený názor potvrzuje doplňujícím ustanovením, jež stanoví výslovně, že předmětná rozhodnutí valné hromady nepůsobí změnu společenské smlouvy.

STATUTÁRNÍ ŘEDITEL JAKO SOUČASNÝ PŘEDSEDA/ ČLEN SPRÁVNÍ RADY

Nejvyšší soud ve svém Stanovisku vyjádřil kromě jiného rovněž názor k nejednotně posuzované otázce týkající se obsazení funkce statutárního ředitele v akciové společnosti s monistickým systémem vnitřní struktury. V monistickém systému se povinně zřizují dva volené orgány, a to statutární ředitel a správní rada. Tato skutečnost působí poněkud překvapivě, když z hlediska počtu volených orgánů se tento systém od dualistického neliší. Správní rada má tři členy, neurčí-li stanovy jinak. Výkladové problémy činí ustanovení ZOK, podle něhož může být statutárním ředitelem i předseda správní rady. Podle názoru Nejvyššího soudu však může

být statutárním ředitelem i jediný člen (jednočlenné) správní rady, byť je tím kontrolní funkce správní rady potlačena, rovněž může být statutárním ředitelem člen kolektivní správní rady, který není jejím předsedou.

Chystaná novela má však statutárního ředitele zrušit. Zrušením tohoto orgánu by vnitřní struktura monistického systému konečně odpovídala jeho podstatě a názvu (mono = jeden).

ROZHODOVÁNÍ PER ROLLAM V S.R.O.

Výkladové problémy činí i ustanovení týkající se rozhodování mimo valnou hromadu (per rollam) ve společnosti s ručením omezeným. Konkrétně existují protichůdné názory na to, zda v případech, kdy zákon vyžaduje, aby rozhodnutí valné hromady bylo osvědčeno veřejnou listinou, postačí při rozhodování per rollam úřední ověření podpisu společníka na vyjádření k návrhu rozhodnutí (jak vyplývá z výslovného znění § 175 odst. 3 ZOK) nebo zda je i v tomto případě nutné učinit vyjádření ve formě notářského zápisu.

Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí sp. zn. 7 Cmo 445/2014 uzavřel, že vyjádření společníka formu notářského zápisu nevyžaduje. Jinými slovy potvrdil, že máme věřit tomu, co čteme. V případě schválení velké novely ZOK však budeme číst něco jiného, novela totiž počítá se zakotvením obligatorní formy notářského zápisu pro návrh rozhodnutí per rollam v případech, kdy zákon tuto formu vyžaduje pro rozhodnutí valné hromady. V těchto případech má mít tedy do budoucna návrh rozhodnutí per rollam formu notářského zápisu, na vyjádření společníka k takovému návrhu však bude postačovat jeho úředně ověřený podpis. ■

TEXT: PETR KVAPIL

FOTO: SHUTTERSTOCK

MGR. PETR KVAPIL JE ADVOKÁTEM A PARTNEREM
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE KVAPIL & ŠULC
SÍDLÍCÍ V PRAZE